

NAKNADA IZ KOLEKTIVNOG UGOVORA ZBOG GUBITKA POMORSKOG ZVANJA

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda broj: VI Pž-1250/04-5 od 13. prosinca 2007.

Vijeće: Branka Ćiraković, kao predsjednica vijeća te Viktorija Lovrić i Vesna Buljan, kao članovi vijeća

Nacionalni kolektivni ugovor nije uveo nikakav novi vid štete time što je propisao da će potpisnik kolektivnog ugovora naknaditi pomorcu štetu u slučaju gubitka pomorskog zvanja u propisanom iznosu (80.000,00 USD) za časnike. Time je samo odredio minimum ispod kojega ne može biti dosuđena niža naknada, ako je tjelesna ozljeda uzrokovala gubitak zvanja pomorca, ne ulazeći je li stvarna šteta za pomorca zaista nastala označenoj visini. Ako je šteta veća, sud će dosuditi oštećenom puni iznos naknade štete s time što se dio naknade temelji na Nacionalnom kolektivnom ugovoru, a ostatak na zakonskoj odgovornosti broдача za štetu. Isto vrijedi i za odgovornost osoba koje su eventualni solidarni dužnici.

Tužitelj je radio kao član posade motornog broda S. V. u svojstvu prvog časnika stroja. Tužbom potražuje naknadu štete koju je pretrpio zbog tjelesne ozljede nastale 21. rujna 1996. Trgovački sud u Splitu, kao prvostupanjski sud, u predmetu poslovni broj VI-P-2388/01 odlukom od 4. srpnja 2003. prihvatio je tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženika i u odnosu na drugotuženika. U odnosu na prvotuženika uz obrazloženje da je prvotuženik bio poslodavac tužitelja u trenutku nesreće. Tužitelj je zbog tjelesne ozljede izgubio zanimanje, pa mu je poslodavac dužan isplatiti naknadu u iznosu od 80.000,00 USD po čl. 21. st. 1. Nacionalnog kolektivnog ugovora za pomorce koji je bio na snazi u trenutku nezgode.

U odnosu na drugotuženika tužbeni zahtjev je prihvaćen uz obrazloženje da je drugotuženik bio brođar broda S. V., a štetni događaj se zbilo na brodu. On je naime bio poduzetnik pomorskog pothvata na način da je zakupio brod sklopivši ugovor o zakupu broda sa vlasnikom broda, trećetuženikom S. V. S. C. Ltd. Valleta, Malta. Drugotuženikova odgovornost temelji se na odredbi čl. 161. st. 1. Pomorskog zakonika ("Narodne novine" broj 17/94, 74/94, 43/96; dalje: PZ).

U odnosu na trećetuženika S. V. S. C. Ltd. Valleta, Malta, sud je utvrdio da taj tuženik nije niti tužitelj poslodavac niti brodar broda S. V. Trećetuženik je bio vlasnik broda, ali je brod dao u zakup drugotuženiku, pa je iz tog razloga prvostupanjski sud u odnosu na njega u cijelosti odbio tužbeni zahtjev.

Protiv prvostupanjske presude žalbu su podnijeli tužitelj te prvotuženik i drugotuženik.

Tužitelj pobija presudu u cijelosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene odredaba materijalnog prava.

Tužitelj kao žalitelj osporava utemeljenost zaključka suda o podijeljenoj odgovornosti tužitelja i tuženika za štetni događaj, jer u tom pravcu nema ni jednog dokaza. Smatra da je isključivo poslodavac odgovoran za štetni događaj. Predlaže da drugostupanjski sud preinači presudu i u cijelosti prihvati tužbeni zahtjev, a tuženike obveže da tužitelju naknade parnične troškove.

Tuženici su podnijeli odgovor na tužiteljevu žalbu u kojemu osporavaju žalbene navode. Predlažu da drugostupanjski sud odbije žalbu kao neosnovanu.

Prvotuženik i drugotuženik pobijaju presudu zbog svih žalbenih razloga iz Zakona o parničnom postupku (“Narodne novine” broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 i 117/03; dalje ZPP). Nadalje, tuženici smatraju da je isključivo tužitelj odgovoran za štetni događaj, jer je on radio kao prvi časnik stroja koji je trebao organizirati posao na siguran način. Pobija se odluka o naknadi štete na temelju Nacionalnog kolektivnog ugovora (u iznosu od 80.000,00 USD) jer nije razjašnjeno o kakvom se vidu štete radi. Prvotuženik i drugotuženik smatraju ako tužitelj ima pravo na naknadu štete po svim vidovima, tada nema pravo na naknadu još daljnjih 80.000,00 USD. Žalitelji prihvaćaju naknaditi štetu po Nacionalnom kolektivnom ugovoru u iznosu od 80.000,00 USD ako sud odbije zahtjev za preostali iznos.

Prvotuženik i drugotuženik predlažu da drugostupanjski sud preinači presudu i odbije tužbeni zahtjev po svim vidovima osim u odnosu na iznos od 80.000,00 USD. U protivnom predlažu da sud odbije zahtjev za isplatu iznosa od 80.000,00 USD, da utvrdi stupanj odgovornosti tužitelja za štetni događaj te preinači presudu i djelomično odbije tužbeni zahtjev. U svakom slučaju predlažu da sud preinači odluku o trošku postupka. Podredno predlažu da drugostupanjski sud ukine presudu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Na žalbe prvotuženika i drugotuženika nije podnesen odgovor. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske odlučio je da su žalbe osnovane. Presuda je ispitana po čl. 365. st. 2. ZPP-a u granicama žalbenih razloga na koje su se pozvali tužitelj i tuženici te pazeći po službenoj dužnosti na apsolutno bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. ZPP-a i na pogrešnu primjenu odredaba materijalnog prava.

Visoki trgovački sud zaključio je da u donošenju presude nisu počinjene apsolutno bitne povrede odredaba postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti. Sud je pravilno utvrdio odlučne činjenice. Naime, dana 21. rujna 1996. godine tužitelj je doživio nezgodu na radu prilikom čišćenja cilindra porivnog stroja na brodu S. V. pri čemu je zadobio tešku tjelesnu ozljedu, posljedica tjelesne ozljede je invaliditet uz gubitak zanimanja pomorca.

Prema tekstu Nacionalnog kolektivnog ugovora za hrvatske pomorce (dalje NKU) proizlazi da se radi o Kolektivnom ugovoru sklopljenom 28. lipnja 1996. godine. Ugovor je sklopljen između Sindikata pomoraca Hrvatske i A. P. koja je ugovor sklopila za sebe i u ime tvrtki čiji je vlasnik ili su pod njezinim nadzorom. Ugovor utvrđuje standardne uvjete za sve pomorce koji povremeno služe na brodovima navedenim u Aneksu broj 1., a među tim brodovima je i brod S. V. na kojemu se zbio štetni događaj.

Prema odredbi čl. 21. NKU ako je pomorac ozlijeđen na brodu, a ozljeda ima za posljedicu gubitak zanimanja odnosno struke, pomorac koji ima svojstvo časnika na brodu ima pravo na naknadu u iznosu od 80.000,00 USD. Tužitelj je radio na brodu S. V. u svojstvu časnika, pa ostaje za ocjenu je li mu prvotuženik A. P., koji je poslodavac tužitelja dužan isplatiti ugovorenu naknadu. Kada se ima u vidu da je prvotuženik sklopio ugovor za sebe i u ime tvrtki čiji je vlasnik ili su pod njezinim nadzorom, te kada se uzmu u obzir navodi samoga tuženika u pogledu njegovih obveza iz NKU, proizlazi da je prvotuženik obveznik plaćanja naknade ugovorene čl. 21. NKU. Zato je prvostupanjski sud pravilno ocijenio da je tužitelj dokazao pravnu osnovu i obujam prvotuženikove obveze iz NKU za slučaj nezgode tužitelja na brodu, a koja nezgoda ima za posljedicu gubitak zanimanja.

Prvostupanjski sud pravilno je primijenio materijalno pravo utvrdivši da je tužitelj dokazao pravnu osnovu tužbenog zahtjeva. Sud je međutim u pogledu valute ispunjenja obveze pogrešno primijenio odredbe materijalnog prava naloživši tuženiku da obvezu ispuni u stranoj valuti. Prema sadržaju NKU pomorac ima pravo na naknadu štete u slučaju gubitka zanimanja u iznosu od 80.000,00 USD, dakle novčana obveza glasi na stranu valutu. Prema pravilu iz čl. 395. st. 3. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine" broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96; dalje ZOO) ako novčana obveza između domaćih osoba protivno zakonu glasi na plaćanje u nekoj stranoj valuti, njeno se ispunjenje može zahtijevati samo u valuti Republike Hrvatske prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja obveze, koji vrijedi toga dana. Sud je dakle u pogledu valute ispunjenja obveze pogrešno primijenio materijalno pravo.

Tužitelju na iznos glavnog duga pripada kamata koju poslovne banke u mjestu ispunjenja obveze plaćaju na dolare, s tim što je dužnik u obvezi platiti kunsku protuvrijednost zateznih kamata prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu

ispunjenja obveze, koji vrijedi toga dana, jer su kamate sporedna obveza na koju se primjenjuje materijalno pravo koje vrijedi u pogledu glavne obveze.

Sud je dakle u pogledu valute ispunjenja i glavne i sporedne obveze pogrešno primijenio materijalno pravo. Zato je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u tom dijelu preinačio presude po čl. 373. st. 1. t. 3. ZPP-a.

Nadalje Visoki trgovački sud Republike Hrvatske zaključio je da je obrazloženje presude manjkavo i u pogledu odluke o visini kapitalizirane rente (točka 3. i 7. izreke), jer je sud pošao od pogrešne pretpostavke da tužitelj ima pravo na naknadu štete u vidu izgubljene zarade zbog stopostotne invalidnosti. Istovremeno sud navodi, pozivajući se na nalaz vještaka ortopeda, da su kod tužitelja nastupila trajna ograničenja u svakodnevnom životu uz stupanj invalidnosti od 40 % (strana 11. presude). Kod činjenice da je tužitelj zbog tjelesne ozljede izgubio pomorsko zanimanje, ostalo je nerazjašnjeno je li uz preostalu radnu sposobnost i, po potrebi prekvalifikaciju, tužitelj u mogućnosti izvršavati kakav drugi posao. Ako postoji preostala sposobnost za druge poslove koji su manje plaćeni od očekivane plaće pomorskog časnika, bilo je potrebo izračunati gubitak zarade uz odbijanje onoga što bi tužitelj zaradio s preostalom radnom sposobnošću. U svakom slučaju sud se trebao izjasniti o tim odlučnim pitanjima.

Zbog iznesenih razloga presudu nije moguće ispitati pa je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske presudu djelomično ukinuo po čl. 369. st. 1. ZPP-a i predmet u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

U ponovljenom postupku prvostupanjski sud treba odrediti novu glavnu raspravu i raspraviti odlučne činjenice u smislu iznesenih primjedbi.

Također, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u obrazloženju svoje odluke uputio je prvostupanjski sud da u ponovljenom postupku raspravi visinu štete po osnovi izgubljene zarade i s tim u vezi visinu kapitalizirane rente vodeći računa o primjedbama iznesenim u obrazloženju.

Ako sud i u nastavku postupka nađe da je drugotuženik odgovoran za štetu, vodit će računa da je drugotuženik odgovoran za štetu u punom iznosu vodeći računa o stupnju tužiteljevog doprinosa štetnom događaju. Visinu novčane naknade nije moguće ograničiti na način kako je to učinio prvostupanjski sud umanjujući iznos naknade za 80.000,00 USD. Nacionalni kolektivni ugovor nije uveo nikakav novi vid štete time što je propisao da će potpisnik kolektivnog ugovora nakaditi pomorcu štetu u slučaju gubitka pomorskog zvanja u iznosu od 80.000,00 USD za časnike. Time je samo odredio minimum ispod kojega ne može biti dosuđena niža naknada, ako je tjelesna ozljeda uzrokovala gubitak zvanja pomorca, ne ulazeći je li stvarna šteta za pomorca zaista nastala u označenoj visini. Ako je šteta veća, sud će dosuditi oštećenom puni iznos naknade štete s time što se dio naknade temelji na NKU, a ostatak na zakonskoj odgovornosti brodarara za štetu. Isto vrijedi i za

odgovornost osoba koje su eventualni solidarni dužnici po kriteriju proboja pravne osobnosti.

Odluka o trošku postupka ovisi o odluci o glavnoj stvari, pa je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske ukinuo i rješenje o trošku postupka i predmet i u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovni postupak, s tim što će sud u nastavku odlučiti i o troškovima žalbenog postupka.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, viša znanstvena suradnica
Jadranski zavod HAZU

Summary:

***COMPENSATION UNDER THE COLLECTIVE AGREEMENT
DUE TO THE LOSS OF MARITIME CAREER***

Under the collective agreement, in case of the loss of maritime career, a seaman is entitled to compensation. If actual damage due to the loss of maritime career is greater, the court shall award higher compensation compared to that prescribed by the collective agreement.